

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Донецького національного університету імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Становлення та розвиток ідеї свободи як принципу права» за спеціальністю 081 «Право» 20 лютого 2025 року.

Бондарчук Ярослав Петрович,

1982 року народження

Громадянин України

освіта вища: у 2004 році закінчив Національну академію внутрішніх справ України (диплом спеціаліста, спеціальність - правознавство).

У 2022 р. вступив до аспірантури Донецького національного університету імені Василя Стуса на кафедру теорії, історії держави і права та філософії права за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: Гоцуляк Юрій Вікторович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Здобувач має 8 наукових праць: 4 статті в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 4 тез доповідей на науково-практичних конференціях, зокрема:

Статті в наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Бондарчук Я.П. Свобода як правова ідея, поняття, принцип. Юридичний електронний науковий журнал. № 3/2023. С. 16-18 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/1>

URL: http://lsej.org.ua/3_2023/1.pdf

2. Бондарчук Я. П. Становлення та розвиток правового принципу свободи у класичних правових ученнях. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. №2. 2023. С. 5-13. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2023.2.1>

URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/14907/14810>

3. Бондарчук Я.П. Окремі питання щодо критеріїв правомірного обмеження принципу свободи. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. Випуск 84: частина 1. 2024. С. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.2>

URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/311243/302474>

4. Бондарчук Я. П., Гоцуляк Ю. В. Місце та значення свободи у системі принципів права. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 1. 2024. С. 15-22. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2024.1.2>

URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/16155/16049>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Грищенко Є. І. Становлення права на свободу пересування У Київській Русі. *Сучасні проблеми економіки, обліку, фінансів і права*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 29 квітня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 106-108.

6. Грищенко Є. І. Окремі питання визначення та змісту права на свободу пересування. *Осінні юридичні читання – 2022. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки*. Випуск

XXXII: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Осінні юридичні читання – 2022» (24 листопада 2022 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 57-60.

7. Грищенко Є.І. Принцип недискримінації під час реалізації права на свободу пересування: міжнародний досвід. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*. Випуск 58: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 13 – 14 лютого 2024 р.) / редкол. : О. Яремко та ін. ГО “Наукова спільнота”. WSZIA w Opolu. Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. 2024. С. 15-17.

8. Грищенко Є. І. Окремі питання недопущення примусового внутрішнього переміщення: міжнародний правовий досвід. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічний стан в умовах воєнного часу». 19 лютого 2024 р. м. Суми, Україна. С. 217-220.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради.

Міхайліна Тетяна Вікторівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Мартинюк Олексій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Стаднік Ірина Василівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Міхневич Людмила Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім.

В.З. Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України:

1. У підрозділі 2.3. на с. 187 наводиться класифікація критеріїв та принципів правового обмеження принципу свободи, де включено правову визначеність, забезпечення суспільних інтересів, пропорційність, мінімальну допустимість заходів і таке інше. Теоретична цінність такого висновку не викликає сумнівів, однак дисертант не аргументує їх практичну реалізацію у чинному законодавстві, немає конкретних пропозицій щодо змін у конкретних нормативно-правових актах, що додало б роботі комплексного системного характеру. Відтак видається доречним почути додаткове обґрунтування з цього питання.

2. У положенні новизни та у роботі на с. 202 зазначено, що «...в умовах збройного конфлікту держава має дотримуватись принципу непорушності мінімальної свободи, що полягає у принциповій неможливості за будь-яких обставин позбавлення людини статусу вільної, гідної власної природи особистості із вільним світоглядом». Варто зауважити, що у ст. 64 Конституції України передбачений перелік прав та свобод, які за жодних обставин не можуть бути обмежені. Тож законодавець уже визначив мінімальні межі, що є недоторканими для свободи у надзвичайних ситуаціях. У такому разі виникає сумнів щодо новизни такого висновку і автору варто було б додатково прокоментувати його.

3. Автор відстоює позицію, що в ієрархії принципів права свобода займає абсолютну першість. Такий радикальний погляд на праворозуміння, правотворення викликає сумніви та дискусію. В історії правової думки уже були різні підходи до розуміння права, засновані на різних принципах: справедливості, рівності, в тому числі і свободи, однак жоден із цих поглядів на став парадигмою для юриспруденції. Тому викликає сумнів таке радикальне бачення автора права як пізнаної свободи.

Панкратова Вікторія Олегівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету.

1. У висновках дисертант наводить наступні узагальнення: «Свобода є принципом-нормою (закріпленим у законі) та принципом-цінністю поза нормами, що відображений у колективній правосвідомості і в залежності від історичних політико-правових еволюційних чи революційних процесів, оформлявся у правових нормах». Дещо спірним видається таке твердження, оскільки зміст правового принципу свободи, що відображений у нормах та практично у всіх галузях права, що доводиться у підрозділі 2.2 не має відрізнитись від змісту свободи як цінності у правосвідомості, в протилежному випадку це може сприяти поширенню деформації правосвідомості та тіньових норм, особливо в умовах надзвичайних ситуацій. Така позиція має бути додатково обґрунтована;

2. У дисертації запропоновано зміст презумпції свободи розглядати більш широко як загальний регулятивний принцип та сформульовано наступним чином: «людина має бути вільною поки не буде в законному порядку доведена необхідність обмеження або позбавлення її свободи». Такий виклад є дуже схожий на презумпцію невинуватості, тому виникають сумніви щодо наукової цінності такого положення.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Бондарчуку Ярославу Петровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої вченої ради

Тетяна МІХАЙЛІНА